

**Agata Balińska<sup>✉</sup>, Wioletta Olejniczak**

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

## **Wpływ pandemii COVID-19 na wybór miejsc zakwaterowania w trakcie wyjazdów turystycznych w Polsce**

**Streszczenie.** Głównym celem badań była identyfikacja i ocena potrzeb w zakresie wyboru usług noclegowych w planowaniu wyjazdów turystycznych w okresie pandemii COVID-19. Po analizie dostępnych danych wtórnych przeprowadzono własne badania ankietowe na próbie 454 aktywnych turystycznie Polaków. Wynika z nich, że na wybór miejsca zakwaterowania turystycznego wpływały w różnym stopniu takie czynniki, jak płeć, wiek, poziom wykształcenia respondentów oraz ich aktywność turystyczna przed pandemią.

**Słowa kluczowe:** COVID-19, zakwaterowanie, wyjazdy turystyczne

### **Wstęp**

Wpływ pandemii COVID-19 na gospodarkę, w tym gospodarkę turystyczną, jest podejmowany w opracowaniach naukowych (Debata i in., 2020; Jernigan, 2020; Jones i Comfort, 2020; Li, 2020; Noy i in., 2020; Rakshit i Basistha, 2020; Usman i in., 2020). Dotyczy to również gospodarki turystycznej (Abu Bakar i Rosbi, 2020; Cain i in., 2020; Estrada i in., 2020; Gössling, 2020; Mariolis i in., 2020; Panasiuk, 2020; Rohrscheidt i Plichta, 2020; Williams, 2020; Wojcieszak-Zbierska i in., 2020; Gabryjończyk i Gabryjończyk, 2021). Pandemia wpłynęła zarówno na aktywność turystyczną, jak i zakres oraz zasady funkcjonowania przedsiębiorców turystycznych. Z uwagi na wymagania konsumentów, ale przede wszystkim na konieczność przestrzegania zasad reżimu sanitarnego, wielu przedsiębiorców ograniczyło liczbę przyjmowanych gości oraz zakres świadczenia usług. Z problemem tym musieli się zmierzyć przede wszystkim właściciele obiektów noclegowych.

Pierwsze ograniczenia w funkcjonowaniu obiektów noclegowych w Polsce wprowadzono wraz z innymi licznymi obostrzeniami 14 marca 2020 roku. Niektóre obiekty zostały przekształcone w izolatoria lub przeznaczone dla osób odbywających kwarentannę, również tych powracających z zagranicy. Od 1 kwietnia 2020 roku z usług hotelarskich mogły korzystać jedynie osoby uczestniczące w wyjazdach służbowych,

Agata Balińska ORCID: 0000-0002-8777-9955; Wioletta Olejniczak ORCID: 0000-0001-5184-6776

<sup>✉</sup> agata\_balinska@sggw.edu.pl

**Tabela 1.** Podstawowe dane obrazujące sektor noclegowy w turystyce w sezonach letnich w latach 2019–2020

| Wyszczególnienie                               | Czerwiec |         |         | Lipiec   |         |          | Sierpień |          |          |
|------------------------------------------------|----------|---------|---------|----------|---------|----------|----------|----------|----------|
|                                                | 2019     | 2020    | 2021    | 2019     | 2020    | 2021     | 2019     | 2020     | 2021     |
| Turystyczne obiekty noclegowe ogółem [tys.]    | 3 605,8  | 1 314,3 | 2 252,2 | 4 059,5  | 2 711,9 | 3 592,8  | 4 319,6  | 3 208,1  | 3 854,1  |
| Udzielone noclegi ogółem [tys.]                | 9 345,4  | 3 634,0 | 6 489,2 | 13 231,6 | 9 117,3 | 12 034,4 | 13 422,7 | 10 651,1 | 12 657,9 |
| Turyści zagraniczni w bazie noclegowej [tys.]  | 725,8    | 82,7    | 167,7   | 880,5    | 279,3   | 351,9    | 880,6    | 319,6    | 425,1    |
| Udzielone noclegi turystom zagranicznym [tys.] | 1 775,5  | 258,1   | 467,5   | 2260,4   | 819,3   | 1 002,8  | 2 210,9  | 961,0    | 1 208,0  |
| Stopień wykorzystania miejsc noclegowych [%]   | 44,3     | 19,8    | 33,3    | 51,8     | 38,3    | 49,9     | 53,2     | 44,5     | 52,4     |

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl> (dostęp: 01.04.2022). W BDL uwzględnione są obiekty noclegowe mające 10 lub więcej miejsc noclegowych (łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi).

co prowadziło do licznych nadinterpretacji. Rozluźnienie przepisów nastąpiło dopiero od 4 maja 2020 roku. Ograniczenia oraz ogólna sytuacja zagrożenia zdrowotnego wpłynęły na 60-procentowy spadek liczby turystów w marcu i 90-procentowy w kwietniu w stosunku do analogicznych miesięcy poprzedniego roku (GUS, 2021). W okresie wakacyjnym, pomimo rozluźnienia obostrzeń oraz komunikowanym w wielu mediach końcu pandemii, liczba turystów była mniejsza o 24% w lipcu do 33% w sierpniu w stosunku do tych samych miesięcy 2019 roku. Liczba udzielonych noclegów zmniejszyła się od 19% w lipcu do 29% w czerwcu w porównaniu z analogicznymi miesiącami w roku poprzednim (GUS, 2021).

Kolejne ograniczenia dotyczące obiektów noclegowych, które przypadły na listopad i grudzień 2020 roku, spowodowały zmniejszenie liczby udzielonych noclegów o 70–80% w stosunku do tych samych miesięcy w 2019 roku (GUS, 2021).

Z uwagi na sezonowy charakter turystyki w tabeli 1 zobrazowano zmiany w sezonie wakacyjnym w latach 2020 i 2021 w stosunku do 2019 roku.

Poza istotnymi spadkami w latach 2020 i 2021 w stosunku do roku 2019 zauważamy, że uwzględnione w tabeli wskaźniki w 2021 roku miały istotnie wyższe wartości niż w 2020 roku.

Pandemia i ograniczenia z niej wynikające miały swoje odzwierciedlenie nie tylko w aktywności turystycznej, ale również – choć w mniej zauważalnym stopniu – w liczbie przedsiębiorców turystycznych, również sektora noclegowego. Pod koniec lipca 2020 roku liczba turystycznych obiektów noclegowych w Polsce wyniosła 18,4 tys. (mniej o 4,2% niż w lipcu 2019 roku), w tym 8,1 tys. (44%) miało mniej niż 10 miejsc noclegowych. W 2020 roku o 1,8% wzrosła liczba obiektów o liczbie miejsc noclegowej niższej niż 10 (w tym kwatery prywatnych, gospodarstw agroturystycznych, mieszkań wakacyjnych). W związku z tym w strukturze obiektów dominowały pokoje gościnne oraz kwatery agroturystyczne, które stanowiły łącznie niemal 60% wszystkich turystycz-

nych obiektów noclegowych. Na drugim miejscu pod względem liczebności znalazły się hotele (14%). W ciągu całego 2020 roku z usług w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 18,8 mln turystów, tj. niemal o połowę (49%) mniej niż w 2019 roku, przy czym większy spadek zanotowano wśród turystów zagranicznych (o 70%) niż krajowych (o 43%; GUS, 2021).

Z badań Polskiej Organizacji Turystycznej w 2020 roku wynika, że aż 82% Polaków, którzy wybierali się na wyjazd w sezonie wakacyjnym, chciało go zrealizować w kraju. Mniej, bo 12,7%, planowało wyjechać za granicę (Plany wakacyjne..., 2020). Wyjazdy zagraniczne zostały uznane za bardziej ryzykowne ze względu na zbiorowe środki transportu oraz obawę o poziom opieki zdrowotnej za granicą i ewentualną konieczność odbycia kwarantanny po powrocie. Jak podkreślają Szymkowiak i inni (2020), w wyniku zagrożenia człowiek podejmuje decyzje, kierując się również emocjami związanymi w tym przypadku z ryzykiem zakażenia. Ograniczenie ruchu wyjazdowego można interpretować jako korzystne dla krajowych przedsiębiorstw turystycznych, na co wskazują m.in. Santos i Boote (2020). Niestety niedostatek danych statystyki publicznej, przy równoczesnym funkcjonowaniu niektórych obiektów turystycznych (kwatery prywatne, gospodarstwa agroturystyczne, domy i mieszkania wakacyjne) poza oficjalnym systemem, utrudnia wiarygodną weryfikację tej tezy w Polsce.

### Problematyka i metodyka badań

Głównym celem badań była identyfikacja i ocena preferencji polskich turystów w zakresie wyboru formy zakwaterowania w trakcie wyjazdów turystycznych. Jak wspomniano wcześniej, pandemia COVID-19 w istotny sposób wpłynęła na zainteresowania naukowe badaczy reprezentujących różne dyscypliny naukowe, w tym również zajmujących się problematyką turystyki. Analizie poddaje się przede wszystkim wpływ epidemii na przedsiębiorców branży turystycznej (Williams, 2020; Stojczew, 2021). Popyt analizowany jest poprzez wybór destynacji turystycznych (Korinth, 2020; Sztuk, 2021). Niestety wpływ pandemii na preferencje turystów w zakresie poszczególnych usług turystycznych jest rozpoznany w niewystarczającym stopniu. Za wyborem w analizowanych badaniach preferencji w zakresie usług noclegowych przemawia fakt, że są to podstawowe usługi turystyczne i istnieje potrzeba cyklicznych badań nad popytem na nie.

W badaniach przyjęto następujące hipotezy badawcze:

1. Preferowana forma zakwaterowania to mieszkania i domki wakacyjne, ponieważ umożliwiają one samodzielne przygotowywanie posiłków oraz ograniczają kontakt z osobami trzecimi.
2. Ranga poszczególnych parametrów opisujących miejsce zakwaterowania jest zróżnicowana w zależności od płci, wieku, poziomu wykształcenia respondentów oraz ich aktywności turystycznej przed pandemią.

Podczas realizacji badań empirycznych wykorzystano metodę CAWI. Kwestionariusz przygotowano na platformie Google. Link do kwestionariusza został udostępniony osobom deklarującym częste wyjazdy turystyczne (członkom grup podróżniczych) poprzez media społecznościowe (głównie Facebook). Zastosowano więc dobór nielosowy

jednostek typowych (Frankfort-Nachmias i Nachmias, 2001). W kwestionariuszu zamieszczono pytania: 1) filtrujące, pozwalające na wyłonienie osób planujących wyjazdy w czasie i po pandemii; 2) zamknięte jednokrotnego wyboru; 3) zamknięte z pięciostopniową skalą Likerta. Czas realizacji badań to kwiecień–maj 2020 roku, czyli początek pandemii w Polsce. Zebrany materiał empiryczny został zweryfikowany pod kątem poprawności i kompletności wypełnienia kwestionariusza. Zebrano łącznie 460 kwestionariuszy, z czego 454 było kompletnych. Następnie dokonano analizy ilościowej i jakościowej zebranych danych. W opracowaniu wykorzystano metody statystyki opisowej.

### **Charakterystyka respondentów**

W próbie badawczej liczącej 454 osoby przeważały kobiety (79,7%). Taka tendencja jest typowa dla badań sondażowych, co podkreślają Mulder i de Bruijne (2019). Większość respondentów (40,7%) była w wieku do 24 lat. Mniejszy udział stanowili respondenci w wieku 25–34 lata (23,8%), 35–44 lata (17,6%) oraz 45–54 lata (12,3%). Najmniejszy udział stanowiła grupa w wieku 55 lat i więcej (5,5%). Większość respondentów deklarowała wykształcenie wyższe (67,8%), następnie średnie (29,7%) i zdecydowanie rzadziej zasadnicze zawodowe (1,8%) oraz podstawowe i gimnazjalne (0,7%).

Miejsce zamieszkania respondentów było dość zróżnicowane: 37,2% wskazało miasto powyżej 500 tys. mieszkańców; 27,4% miasta mniejsze, tj. od 50 do 500 tys. mieszkańców; 23,1% wieś, a 15% najmniejsze miasta, czyli liczące do 20 tys. mieszkańców.

Aktywność turystyczna respondentów przed wybuchem pandemii była duża, co wynika ze sposobu doboru próby. Aż 70,3% wyjeżdżało kilka razy w roku, 23,6% raz w roku, a tylko 6,2% raz na kilka lat. Przed pandemią wyjazdy trwały najczęściej od 4 do 7 dni (55,3%), w przypadku co piątego respondenta (21,6%) 2–3 dni, ale również co piąty respondent (21,6%) wskazał wyjazdy trwające 7 dni i dłużej. Tylko pojedyncze osoby (1,5%) decydowały się na wyjazdy jednodniowe.

### **Wyniki badań i dyskusja**

Komplementarność i łączny charakter popytu turystycznego zdecydowały o zweryfikowaniu powodów podejmowania aktywności turystycznej przez respondentów. Najwyżej (w 7-stopniowej skali Likerta) respondenci oceniali potrzebę odpoczynku (5,9), przestrzeni (5,6) oraz kontaktu z przyrodą (5,3). Na kolejnych miejscach znalazły się: chęć uprawiania aktywności fizycznej (4,6), możliwość wypoczynku na własnej lub użyczonej przez rodzinę/znajomych działce letniskowej (3,1), opłacona rezerwacja za noclegi (2,2), wykupiony już wyjazd turystyczny z biurem podróży (1,9) oraz namowa ze strony rodziny (1,8).

Preferowanym miejscem zakwaterowania wskazywanym przez respondentów był hotel (24%). Na kolejnych miejscach znalazły się: pokoje gościnne (17,1%), apartamenty wakacyjne (16,2%), pensjonaty (13,8%), kempingi (7,8%), pola namiotowe (6,9%), schroniska (2,4%). Pozostałe osoby wymieniały gospodarstwa agroturystyczne, jachty, gościnę u rodziny, bądź rozbicie namiotu „na dziko”. Wysoki udział hoteli, jak wynika z badań Lopesa i innych (2021), to efekt standaryzacji i większego zaufania do poziomu świadczonych w nich usług. Czynniki decydujące o wyborze miejsca zamieszkania były zróżnicowane (tab. 2).

**Tabela 2.** Czynniki decydujące o wyborze poszczególnych rodzajów zakwaterowania turystycznego (M, w 5-stopniowej skali Likerta)

| Czynniki                                                      | Formy zakwaterowania |            |                  |       |         |           |                |                |            |
|---------------------------------------------------------------|----------------------|------------|------------------|-------|---------|-----------|----------------|----------------|------------|
|                                                               | ogółem               | apartament | domek letniskowy | hotel | kemping | pensjonat | pokój gościnny | pole namiotowe | schronisko |
| Możliwość dostarczenia posiłku do pokoju                      | 1,62                 | 1,76       | 1,38             | 1,89  | 1,81    | 1,81      | 1,39           | 1,10           | 1,17       |
| Bliskość przestrzeni rekreacyjnej od obiektu                  | 3,64                 | 3,54       | 3,05             | 3,97  | 3,81    | 4,10      | 3,54           | 3,14           | 2,83       |
| Wielkość obiektu (liczba gości)                               | 2,83                 | 2,94       | 2,57             | 2,99  | 2,83    | 3,05      | 2,67           | 2,24           | 2,50       |
| Występowanie udogodnień, np. SPA, siłownia                    | 2,32                 | 2,65       | 1,57             | 3,05  | 2,00    | 2,58      | 1,65           | 1,62           | 2,17       |
| Liczba restauracji w regionie oferująca dostawę bezkontaktową | 2,39                 | 2,22       | 2,00             | 2,82  | 2,43    | 2,58      | 2,50           | 1,43           | 2,00       |
| Czystość i higiena w miejscu zakwaterowania                   | 4,33                 | 4,59       | 4,43             | 4,71  | 3,95    | 4,31      | 4,25           | 3,62           | 3,33       |
| Liczba chorych w regionie turystycznym                        | 2,74                 | 2,70       | 2,43             | 2,84  | 2,68    | 2,76      | 3,21           | 2,10           | 1,83       |
| Niska cena                                                    | 3,34                 | 3,27       | 2,62             | 3,29  | 3,54    | 3,36      | 3,88           | 3,43           | 3,17       |
| Możliwość dojazdu własnym środkiem transportu                 | 3,60                 | 3,77       | 3,80             | 3,21  | 4,25    | 3,87      | 3,56           | 3,67           | 2,50       |

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych.

Największe znaczenie miały standardy higieniczno-sanitarne oraz swobodny dostęp do przestrzeni rekreacyjnej i możliwość dojazdu własnym środkiem transportu (w tym zawiera się możliwość swobodnego i bezpiecznego pozostawienia samochodu na czas wypoczynku).

Bezpieczeństwo jako najważniejszy czynnik wymieniany był też w badaniach Bratić i innych (2021). Z kolei w badaniach Orîndaru i in. (2021) był to czynnik o relatywnie niskim znaczeniu. Z ich badań wynika jednak, że najwyższy wpływ miało położenie.

Znaczenie przestrzegania zasad bezpieczeństwa zdrowotnego, a także reżimu sanitarnego w usługach turystycznych znalazło potwierdzenie m.in. w badaniach: Davahli i inni (2020), Hussain i inni (2020), Taylor (2020), Abbas i inni (2021), Aydin i inni (2021), Yost i Cheng (2021), Zhang i inni (2021) oraz Zhong i inni (2021). Badacze ci, reprezentujący różne dyscypliny naukowe, z perspektyw własnych doświadczeń, wiedzy oraz wykorzystywanych w danej dyscyplinie metod badawczych wskazywali aspekty oczekiwań konsumentów względem usługodawców i samego miejsca świadczenia usługi. Wnioskiem wspólnym jest konieczność dbania o poczucie bezpieczeństwa klientów, a co za tym idzie, troska o poziom świadczonych danych usług oraz przypisanie dyktansowi społecznemu i standardom sanitarnym wyższej pozycji w obszarze „jakość”.

W ocenie Wymana (2020) ranga przestrzegania zasad higieny będzie coraz wyższa, nawet po ustaniu pandemii. Potwierdzają to również Kourgiantakis i inni (2021) oraz Jiang i Wen (2021). Z kolei Sigala (2020) podkreśla, że nowe środowisko operacyjne wymuszone przez COVID-19 wymaga od firm przyjęcia nowych technologii i aplikacji w celu zapewnienia bezpieczeństwa związanego z większą liczbą osób w określonej przestrzeni (np. w hotelach) oraz zapewnienia środków do dezynfekcji osobistej i przestrzennej.

Nie znajduje to potwierdzenia w przedstawionych w niniejszej publikacji badaniach, ponieważ najmniejsze znaczenie przy wyborze miejsca zakwaterowania miała możliwość dostarczenia posiłku do pokoju, czyli podstawowe udogodnienie, które w ramach reżimu sanitarnego wprowadzono w usługach hotelarskich. Czynniki decydujące o ewentualnym wyborze miejsca zakwaterowania były dość zróżnicowane w zależności od rodzaju tego miejsca (tab. 2).

O wyborze hotelu bardziej niż w przypadku innych form zakwaterowania decydowały: udogodnienia typu SPA i siłownia, czystość oraz higiena w miejscu zakwaterowania (tab. 3). Z kolei bliskość przestrzeni rekreacyjnej i wielkość obiektu miałyby większe znaczenie przy wyborze pensjonatu, a liczba chorych w regionie oraz niska cena zostały najwyżej sklasyfikowane w przypadku pokoi gościnnych. Elementem decydującym o wyborze kempingów były dla respondentów kwestie związane z przyjazdem samo-

**Tabela 3.** Rola poszczególnych czynników w wyborze obiektów zakwaterowania turystycznego w zależności od płci i poziomu wykształcenia respondentów (w 5-stopniowej skali Likerta)

| Czynniki                                                      | Płeć    |    |           |    | Poziom wykształcenia    |    |         |     |        |    |
|---------------------------------------------------------------|---------|----|-----------|----|-------------------------|----|---------|-----|--------|----|
|                                                               | kobiety |    | mężczyźni |    | podstawowe i zasadnicze |    | średnie |     | wyższe |    |
|                                                               | M       | Me | M         | Me | M                       | Me | M       | Me  | M      | Me |
| Możliwość dostarczenia posiłku do pokoju                      | 1,60    | 1  | 1,70      | 1  | 1,50                    | 1  | 1,50    | 1   | 1,67   | 1  |
| Bliskość przestrzeni rekreacyjnej od obiektu                  | 3,65    | 4  | 3,58      | 4  | 4,00                    | 4  | 3,61    | 4   | 3,64   | 4  |
| Wielkość obiektu (liczba gości)                               | 2,85    | 3  | 2,75      | 3  | 3,14                    | 3  | 2,75    | 3   | 2,85   | 3  |
| Występowanie udogodnień, np. SPA, siłownia                    | 2,25    | 2  | 2,59      | 2  | 2,33                    | 2  | 2,23    | 2   | 2,36   | 2  |
| Liczba restauracji w regionie oferująca dostawę bezkontaktową | 2,47    | 2  | 2,08      | 2  | 2,00                    | 2  | 2,35    | 2   | 2,42   | 2  |
| Czystość i higiena w miejscu zakwaterowania                   | 4,39    | 5  | 4,10      | 5  | 3,86                    | 5  | 4,36    | 5   | 4,34   | 5  |
| Liczba chorych w regionie turystycznym                        | 2,91    | 3  | 2,11      | 2  | 3,14                    | 3  | 2,55    | 2   | 2,81   | 3  |
| Niska cena                                                    | 3,40    | 3  | 3,10      | 3  | 3,71                    | 3  | 3,49    | 4   | 3,26   | 3  |
| Możliwość dojazdu własnym środkiem transportu                 | 3,64    | 4  | 3,44      | 4  | 4,57                    | 4  | 3,39    | 3,5 | 3,66   | 4  |

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych.

chodem i jego bezpiecznym zaparkowaniem, co wynika ze specyfiki tego rodzaju obiektów. Zweryfikowano, czy płeć, poziom wykształcenia, wiek oraz aktywność turystyczna przed pandemią wpływają na rangę poszczególnych czynników (tab. 3–4).

Poza możliwością dostarczenia posiłków do pokoju oraz występowaniem udogodnień typu siłownia czy SPA, pozostałe czynniki miały większe znaczenie dla kobiet niż dla mężczyzn. Warto zwrócić uwagę, że największą różnicę między wartościami średniej zauważono w przypadku czynnika „liczba chorych w regionie turystycznym” (ważniejsza dla kobiet niż mężczyzn). Istotna różnica występuje również w odniesieniu do możliwości dojazdu własnym samochodem. Był on najważniejszy dla osób z wykształceniem podstawowym, podobnie jak konkurencyjna cena, liczba chorych w regionie, wielkość obiektu oraz jego położenie w sąsiedztwie terenów rekreacyjnych. Pozostałe czynniki miały dla ankietowanych mniejsze znaczenie niż dla respondentów z wykształceniem średnim i wyższym.

Wymiar sanitarno-higieniczny, podobnie jak niska cena, były najważniejsze dla najmłodszych respondentów (tab. 4). Również z badań Taylora (2020) oraz Balińskiej i Olejniczak (2021) wynika, że starsi klienci zwracają większą uwagę na przestrzeganie zasad reżimu sanitarnego niż młodszy.

**Tabela 4.** Rola poszczególnych czynników w wyborze obiektów zakwaterowania turystycznego w zależności od wieku respondentów (w 5-stopniowej skali Likerta)

| Czynniki                                                      | Wiek w przedziałach: |    |       |    |       |    |       |    |             |    | R       |
|---------------------------------------------------------------|----------------------|----|-------|----|-------|----|-------|----|-------------|----|---------|
|                                                               | do 24                |    | 25–34 |    | 35–44 |    | 45–54 |    | 55 i więcej |    |         |
|                                                               | M                    | Me | M     | Me | M     | Me | M     | Me | M           | Me |         |
| Możliwość dostarczenia posiłku do pokoju                      | 1,67                 | 1  | 1,47  | 1  | 1,51  | 1  | 1,76  | 1  | 2,00        | 1  | 0,0439  |
| Bliskość przestrzeni rekreacyjnej od obiektu                  | 3,52                 | 4  | 3,78  | 4  | 3,53  | 4  | 3,83  | 4  | 3,93        | 4  | 0,0700  |
| Wielkość obiektu (liczba gości)                               | 2,81                 | 3  | 2,91  | 3  | 2,45  | 2  | 3,06  | 3  | 3,33        | 3  | 0,0396  |
| Występowanie udogodnień, np. SPA, siłownia                    | 2,34                 | 2  | 2,35  | 2  | 2,16  | 2  | 2,52  | 2  | 2,14        | 2  | −0,0008 |
| Liczba restauracji w regionie oferująca dostawę bezkontaktową | 2,41                 | 2  | 2,08  | 2  | 2,41  | 2  | 2,91  | 3  | 2,43        | 2  | 0,0843  |
| Czystość i higiena w miejscu zakwaterowania                   | 4,51                 | 5  | 4,22  | 5  | 4,21  | 5  | 4,19  | 5  | 4,06        | 5  | −0,0996 |
| Liczba chorych w regionie turystycznym                        | 2,76                 | 3  | 2,82  | 3  | 2,50  | 2  | 2,94  | 3  | 2,60        | 2  | −0,0004 |
| Niska cena                                                    | 3,55                 | 4  | 3,25  | 3  | 3,35  | 3  | 3,09  | 3  | 2,47        | 2  | −0,1950 |
| Możliwość dojazdu własnym środkiem transportu                 | 3,59                 | 4  | 3,54  | 4  | 3,45  | 4  | 3,91  | 5  | 3,80        | 4  | 0,0454  |

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych.

Pozostałe czynniki były najwyżej oceniane przez respondentów w wieku minimum 45 lat, a możliwość zamówienia posiłku do pokoju, bliskość przestrzeni rekreacyjnej oraz wielkość obiektu przez respondentów z najstarszej grupy wiekowej (55 i więcej lat). Zależność ta nie była jednak silna, co zobrazowano współczynnikiem korelacji Pearsona ( $r$ ) – tabela 4.

Respondentom wyjeżdżającym rzadziej ranga czynników takich jak możliwość dostarczenia posiłku do pokoju, wielkość obiektu, udogodnienia, liczba restauracji z dostawą bezkontaktową, bezpieczeństwo higieniczno-sanitarne, niska cena oraz liczba chorych w regionie i możliwość dojazdu własnym środkiem transportu (poza bliskością przestrzeni rekreacyjnej i komfortu korzystania z własnego samochodu) była wyższa niż dla respondentów wyjeżdżających częściej (kilka razy w roku).

Biorąc pod uwagę fakt, że respondenci jako główne powody wyjazdów w czasie pandemii wskazywali możliwość kontaktu z przyrodą, potrzebę przestrzeni i odpoczynku, zweryfikowano, czy istnieje statystycznie istotna różnica między ważnością tych czynników a ważnością parametru „bliskość przestrzeni rekreacyjnej od obiektu” przy wyborze obiektu noclegowego. W tym przypadku wykorzystano test U Manna-Whitneya. Wartość  $p$  za każdym razem wynosiła  $< 0,00001$ , co oznacza, że istnieje statystycznie istotna różnica przy wskazaniach ważności wymienionych czynników (wynik jest istotny przy  $p < 0,05$ ).

### Podsumowanie i wnioski

Przeprowadzone badania pozwoliły na zrealizowanie celu, nie pozwoliły natomiast na pozytywne zweryfikowanie hipotezy, w której przyjęto, że preferowanym przez respondentów obiektem zakwaterowania będą mieszkania i domki wakacyjne. Najczęściej respondenci wymieniali hotele, a argumentem, który za tym przemawiał były – ich zdaniem – wysokie standardy higieniczno-sanitarne w tych obiektach, dodatkowe atrakcje typu siłownia czy SPA oraz zaplecze gastronomiczne z możliwością zamówienia posiłku do pokoju.

W zależności od płci, wieku, poziomu wykształcenia respondentów oraz ich aktywności turystycznej przed pandemią ranga poszczególnych czynników wyboru miejsca zakwaterowania była zróżnicowana, czyli hipoteza druga została zweryfikowana pozytywnie. I tak na:

- możliwość dostarczenia posiłku do pokoju wskazywali najczęściej mężczyźni z wykształceniem wyższym w wieku min. 55 lat i wyjeżdżający raz na kilka lat,
- bliskość przestrzeni rekreacyjnej od obiektu i wielkość obiektu (liczba gości) wskazywały głównie kobiety z najniższym poziomem wykształcenia z najstarszej grupy wiekowej wyjeżdżające raz do roku (w przypadku bliskości przestrzeni rekreacyjnej) lub raz na kilka lat (w przypadku wielkości obiektu),
- występowanie udogodnień, np. SPA, siłownia, było ważniejsze dla mężczyzn z wykształceniem wyższym w wieku 45–55 lat wyjeżdżających raz na kilka lat.

Pozostałe czynniki częściej wskazywały kobiety, przy czym:

- liczbę restauracji w regionie oferującą dostawę bezkontaktową kobiety w wieku 45–54 lata z wykształceniem wyższym i wyjeżdżające raz na kilka lat,
- czystość i higienę w miejscu zakwaterowania kobiety najmłodsze z wykształceniem średnim również wyjeżdżające najrzadziej,
- liczbę chorych w regionie turystycznym kobiety w wieku 45–54 lata z najniższym poziomem wykształcenia również wyjeżdżające najrzadziej,
- niską cenę kobiety najmłodsze z najniższym poziomem wykształcenia i wyjeżdżające najrzadziej,
- możliwość dojazdu własnym środkiem transportu kobiety w wieku 45–54 lata wyjeżdżające raz do roku.

## Literatura

- Abbas, J., Mubeen, R., Iorember, P.T., Raza, S., Mamirkulova, G. (2021). Exploring the impact of COVID-19 on tourism: Transformational potential and implications for a sustainable recovery of the travel and leisure industry. *Current Research in Behavioral Sciences*, 2, 100033. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.crbeha.2021.100033>
- Abu Bakar, N., Rosbi, S. (2020). Effect of Coronavirus disease (COVID-19) to tourism industry, *International Journal of Advanced Engineering Research and Science* 7(4), 189–193. DOI: <https://doi.org/10.22161/ijaers.74.23>
- Aydin, B., Arica, R., Arslanturk, Y. (2021). The Effect of Novel Coronavirus (COVID-19) on Travel Risk Perception. *Journal of Yasar University* 16/61, 378–392. Pobrano z: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1316372> (dostęp: 04.07.2021).
- Balińska, A., Olejniczak W. (2021). Experiences of Polish Tourists Traveling for Leisure Purposes during the COVID-19 Pandemic. *Sustainability* 13 (21). DOI: <https://doi.org/10.3390/su132111919>
- Bratic, M., Radivojevic, A., Stojiljkovic, N., Simovic, O., Juvan, E., Lesjak, M., Podovšovnik, E. (2021). Should I Stay or Should I Go? Tourists' COVID-19 Risk Perception and Vacation Behavior Shift. *Sustainability* 13 (6). DOI: <https://doi.org/10.3390/su13063573>
- Cain, A., Matousek, M., Su, R. (2020). All the Cruise Ships That Have Had Confirmed Cases of COVID-19 Onboard. *Business Insider*, April 12. Pobrano z: <https://www.businessinsider.in/business/news/all-the-cruise-ships-that-have-had-confirmed-cases-of-covid-19-onboard/articleshow/75111572.cms> (dostęp: 05.03.2022).
- Davahli, M.R., Karwowski, W., Sonmez, S., Apostolopoulos, Y. (2020). The Hospitality Industry in the Face of the COVID-19 Pandemic: Current Topics and Research Methods. *International Journal Environmental Research and Public Health* 17 (20), 7366. DOI: <https://doi.org/10.3390/ijerph17207366>
- Debata, B., Patnaik, P., Mishra, A. (2020). COVID-19 pandemic! It's impact on people, economy, and environment. *Journal of Public Affairs* DOI: <https://doi.org/10.1002/pa.2372>
- Estrada, M., Park, D., Lee, M. (2020). How A Massive Contagious Infectious Diseases Can Affect Tourism, International Trade, Air Transportation, and Electricity Consumption? The Case of 2019 Novel Coronavirus (2019-nCoV) in China. Pobrano z: [https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract\\_id=3540667](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3540667) (dostęp: 03.03.2022).

- Frankfort-Nachmias Ch., Nachmias D. (2001). *Metody badawcze w naukach społecznych*. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka.
- Gabryjończyk, K., Gabryjończyk, P. (2021). Zmiany stopnia wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w okresie zwalczania pandemii COVID-19 w Polsce. *Turystyka i Rozwój Regionalny* 15, 43–59. DOI: <https://doi.org/10.22630/TIRR.2021.15.5>
- Gössling, S., Scott D., Hall, C.M. (2020). Pandemics, Tourism and Global Change: A Rapid Assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism* 1 (29), 1–20. DOI: <https://doi.org/10.1080/09669582.2020.1758708>
- Hussain, S., Ahmad Shah, F., Kareem, S. (2020). Expectations of Indian guests from Hotel Preparedness in COVID-19. *Journal of Tourism, Hospitality and Culinary Arts* 12 (3), 31–51. Pobrano z: <https://pesquisa.bvsalud.org/global-literature-on-novel-coronavirus-2019-ncov/resource/pt/covidwho-1196269> (dostęp: 25.02.2022).
- Jernigan, D.B. (2020). Update: Public Health Response to the Coronavirus Disease 2019 Outbreak – United States 32. February 24. *Morbidity and Mortality Weekly Report* 69, 216–219. DOI: <http://dx.doi.org/10.15585/mmwr.mm6908e1>
- Jiang, Y., Wen, J. (2020). Effects of COVID-19 on hotel marketing and management: a perspective article. *International Journal of Contemporary Hospitality Management* 32, 2563–2573. Pobrano z: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/IJCHM-03-2020-0237/full/html> (dostęp: 20.02.2022).
- Jones, P., Comfort, D. (2020). A commentary on the COVID-19 crisis, sustainability and the service industries. *Journal of Consumer Affairs*. DOI: <https://doi.org/10.1002/pa.2164>
- Korinith, B. (2020). The impact of COVID-19 on foreign travel plans of Polish tourists in 2020. *Studia Periegetica* 32 (4), 59–69. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.6585>
- Kourgiantakis, M., Apostolakis, A., Dimou, I. (2021). COVID-19 and holiday intentions: the case of Crete, Greece. *Anatolia* 32, 148–151. DOI: <https://doi.org/10.1080/13032917.2020.1781221>
- Li, G. (2020). The Challenges and Responsibilities of Family Doctors in the New Global 5 Coronavirus Outbreak, *Chinese General Practice* 23 (7), 761–762.
- Lopes, H., Remoaldo, P.C., Ribeiro, V., Martín-Vide, J. (2021). Effects of the COVID-19 Pandemic on Tourist Risk Perceptions – The Case Study of Porto. *Sustainability* 13 (11). DOI: <https://doi.org/10.3390/su13116399>
- Mariolis, T., Rodousakis, N., Soklis, G. (2020). The COVID-19 multiplier effects of tourism on the Greek economy. *Tourism Economics* 27 (8), 1848–1855. DOI: <https://doi.org/10.1177/1354816620946547>
- Mulder J., de Bruijne, M. (2019). Willingness of Online Respondents to Participate in Alternative Modes of Data Collection. *Survey Practice* 12 (1). DOI: <https://doi.org/10.29115/SP-2019-0001>
- Noy, I., Doan, N., Ferrarini, B., Park D. (2020). Measuring the Economic Risk of COVID-19. *Global Policy* 11 (4), 413–423. DOI: <https://doi.org/10.1111/1758-5899.12851>
- Orîndaru, A., Popescu, M.-F., Alexoaei, A.P., Căescu, S.-C., Florescu, M.S., Orzan, A.-O. (2021). Tourism in a Post-COVID-19 Era: Sustainable Strategies for Industry's Recovery. *Sustainability* 13 (12). DOI: <https://doi.org/10.3390/su13126781>
- Panasiuk, A. (2020). Przyczynek do badań nad wpływem pandemii na stan gospodarki turystycznej. W: K. Nessel (red.). *Turystyka w Naukach Społecznych*. Tom 3. *Ekonomia i Finanse*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 55–70.
- Rakshit, B., Basistha, D. Can India stay immune enough to combat COVID-19 pandemic? An economic query. *Journal of Consumer Affairs*, June 2020. DOI: <https://doi.org/10.1002/pa.2157>

- Rohrscheidt von, A.M., Plichta, P. (2020). Turystyka w czasach zarazy. Jak współczesne epidemie zmieniają turystykę kulturową? *Turystyka Kulturowa* 2, 176–178.
- Santos, J., Boote, J. (2020). A theoretical exploration and model of consumer expectations, post-purchase affective states and affective behavior. *Journal of Consumer Behaviour* 3 (2), 142–144. DOI: <https://doi.org/10.1002/cb.129> (dostęp: 13.03.2022).
- Sigala, M. (2020). Tourism and COVID-19: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research. *Journal of Business Research* 117, 312–321. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.015>
- Stojczew, K. (2021). Ocena wpływu pandemii koronawirusa na branżę turystyczną w Polsce. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* 65 (1), 157–172. DOI: <https://doi.org/10.15611/pn.2021.1.09>
- Sztuk, A. (2021). Zmiany w wyborach destynacji turystycznych w okresie pandemii COVID-19: szansa dla małych miast. W: Nowak W., Szalotka K. (red.). *Zdrowie i style życia. Ekonomiczne, społeczne i zdrowotne skutki pandemii*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 155–176.
- Szymkowiak, A., Gaczek, P., Jeganathan, K., Kulawik, P. (2020). The impact of emotions on shopping behavior during epidemic. What a business can do to protect customer. *Journal of Consumer Behavior* 20 (1), 48–60. DOI: <https://doi.org/10.1002/cb.1853>
- Taylor, S. (2020.) The socially distant servicescape: An investigation of consumer preference's during the re-opening phase. *International Journal of Hospitality Management* 91. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102692>
- Turystyka 2020, (2021). Warszawa: GUS.
- Usman, M., Ali, Y., Riaz, A., Riaz, A., Zubair, A. (2020). Economic perspective of coronavirus (COVID-19). *Journal of Consumer Affairs* 20 (4). DOI: <https://doi.org/10.1002/pa.2252>
- Williams, C.Ch. (2020). Impacts of the coronavirus pandemic on Europe's tourism industry: Addressing tourism enterprises and workers in the undeclared economy. *International Journal of Tourism Research* 23 (1), 79–88. DOI: <https://doi.org/10.1002/jtr.2395>
- Wojcieszak-Zbierska, M., Jęczynek, A., Zawadka, J., Uglis, J. (2020) Agritourism in the Era of the Coronavirus (COVID-19): A Rapid Assessment from Poland. *Agriculture* 10 (9). DOI: <https://doi.org/10.3390/agriculture10090397>
- Plany wakacyjne Polaków (2020). <https://www.pot.gov.pl/attachments/article/1804/Plany%20wakacyjne%20Polak%C3%B3w%202020%20ost..pdf> (dostęp: 4.09.2020).
- Wyman, O. (2020) To Recovery & Beyond. The Future of Travel & Tourism in the Wake of COVID-19. World Travel & Tourism Council. Pobrano z: [https://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/v2/publications/2020/To\\_Recovery\\_and\\_Beyond-The\\_Future\\_of\\_Travel\\_and\\_Tourism\\_in\\_the\\_Wake\\_of\\_COVID-19.pdf](https://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/v2/publications/2020/To_Recovery_and_Beyond-The_Future_of_Travel_and_Tourism_in_the_Wake_of_COVID-19.pdf) (dostęp: 25.03.2022).
- Yost, E., Cheng, Y. (2021). Customers' risk perception and dine-out motivation during a pandemic: Insight for the restaurant industry. *International Journal of Hospitality Management* 95. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.102889>
- Zhang, C., Park, J., Bonn, M., Cho, M. (2021). Understanding Customer Responses to Service Failures during the COVID-19 Pandemic for Sustained Restaurant Businesses: Focusing on *Guanxi*. *Sustainability* 13 (6). DOI: <https://doi.org/10.3390/su13063581>.
- Zhong, Y., Oh, S., Moon, H. (2021). What Can Drive Consumers' Dining-Out Behavior in China and Korea during the COVID-19 Pandemic? *Sustainability* 13 (4). DOI: <https://doi.org/10.3390/su13041724>

## **The impact of the COVID-19 pandemic on the choice of accommodation places during tourist trips in Poland**

**Abstract.** This study aimed to investigate tourists preferences about choice of accommodation services during the COVID-19 pandemic. In order to achieve the goal, after analyzing the available secondary data, a survey was conducted on a sample of 454 Poles declaring travel experience. The conducted research showed that the choice of tourist accommodation was influenced to a different extent by such factors as gender, age, education level of the respondents and their tourist activity before the pandemic.

**Key words:** COVID-19, accommodation, tourist trips